

Opening van de eerste zitting van het PlattelandsParlement Zuid-Holland door Jan Franssen, Commissaris van de Koningin in Zuid-Holland, Roelofarendsveen, 22 november 2008

Dames en heren,

Ik ben een jongen van het platteland. Met veel plezier denk ik terug aan de tijd dat ik met mijn broer de polder introk. Dat waren mooie avonturen. Daar ligt een deel van mijn vorming.

Toen al werd ik geconfronteerd met het verschil in beleving van plattelanders en stedelingen, die vanuit hun dichtbebouwde woonplaats naar het open gebied verhuisden. Als mijn broer en ik in de polder waren, raaptten we af en toe koeteneieren. Wij wisten dat daar niets mis mee was, want anders zou het aantal meerkoeten veel te hoog kunnen worden.

Zo niet de net in het buitengebied aangekomen stedelingen. Die waren het met onze beheersmethoden bepaald niet eens en dat leidde soms tot flinke botsingen.

Dames en heren,

Ik ben ook een man van de stad. Met groot plezier en veel ambitie heb ik als burgemeester van Zwolle gewerkt aan toekomstvisie en plannen voor het completer en beter maken van die stad.

En vandaag sta ik hier als Commissaris van de Koningin in Zuid-Holland en kan ik niets anders zeggen dan - gewoon omdat het klopt - dat ik een man ben van stad en land.

Ik ken de verschillende culturen en geniet daarvan. Ik analyseer de ontwikkelingen en baseer daarop, in samenspraak met betrokkenen, visie, koers en acties.

Dames en heren, diegenen die stellen dat het platteland de laatste decennia in relatie tot de steden aan betekenis heeft ingeboet, hebben gelijk.

De stedelijke groei is forser geweest, daar is meer geïnvesteerd en veel meer gebouwd.

Steden, en zeker de grotere, hebben in politieke zin meer te vertellen.

Dat is de macht van het getal die zich onder meer uit in een groot zelfvertrouwen.

Ook op het platteland is de laatste decennia veel veranderd - ik ga daar zo op door - maar dat manifesteert zich niet in diezelfde mate. Het platteland slaat minder hard op de trom.

Nu is bescheidenheid een positieve karaktertrek, zo lang het niet evolueert naar een minderwaardigheidscomplex.

De Zuid-Hollandse Vereniging voor Kleine Kernen is daar mijns inziens alert op, want dat wij hier vandaag in Roelofarendsveen staan, is een teken van kracht.

Deze bijeenkomst laat zien dat het platteland werkt aan de toekomst, op basis van visieontwikkeling en samenwerking. Hier zet u het belang van het platteland op de politieke agenda en dat verdient alle lof.

Ik moet u zeggen dat ik, met kennis van de bestuurlijke drukte en de discussies over bestuurslagen, aanvankelijk wel wat vraagtekens zette bij het bijeenroepen van een parlement. Maar die twijfel was snel weg, toen ik de opzet en het doel van dit PlattelandsParlement tot mij door liet dringen.

Kijkend naar de etymologie van het woord parlement worden mogelijke bezwaren nog verder weggenomen. Parlement komt van het Franse werkwoord 'parler', dat zoals u weet spreken betekent, maar ook staat voor een gesprek, een onderhoud. Pas later ontstond voor parlement de betekenis van plek waar wordt gesproken. Deze bijeenkomst is dus een parlement in originele vorm, wat nog eens wordt onderstreept door het feit dat u voor dit gesprek vertegenwoordigers uit verschillende organisaties en bestuurslagen hebt uitgenodigd.

Voordat ik de bijeenkomst van het PlattelandsParlement open, maak ik van de gelegenheid gebruik enkele gedachten met u te delen.

Het platteland, je zou kunnen zeggen het Groene Hart, ook al dekt dat de lading niet helemaal, bestaat, ook anno 2008 nog, grotendeels uit veenweidegebied dat sterk afwijkt van het stedelijk gebied in de Randstad. Hier bepalen kleine kernen omgeven door agrarische bedrijven het beeld. Nederland is er wereldwijd bekend mee geworden: groene weiden met vee, doorsneden door ontelbare sloten, kanalen en boezems, omringd door dijken en drooggehouden door molens. Zo is het al heel lang en vele generaties boeren hebben zich steeds weer aangepast aan de veranderende omstandigheden. De agrarische ondernemingen zijn grootschaliger geworden en moeten concurreren op complexere markten. Daarvoor zijn forse investeringen nodig en hoogwaardige kennis.

Ik ben ervan overtuigd dat er voor innovatieve agrarische ondernemers plaats kan en moet zijn in het Groene Hart. Dat neemt niet weg dat wij onze ogen niet mogen sluiten voor de veranderende wereld om ons heen. De Randstad zakt op de economische ranglijst van Europa. Onze concurrentiepositie staat onder druk en we moeten investeren in zowel faciliteiten en voorzieningen voor bedrijven als een aantrekkelijke woonomgeving. Daarmee neemt de druk op de ruimte in de Randstad toe. In de filosofie van de Deltametropool, verwoord in onder meer de structuurvisie Randstad 2040, wordt het Groene Hart gezien als integraal onderdeel van het stedelijk netwerk, waar zogenoemde 'ontwikkelingsruimte' bestaat. Concreet betekent dit dat het Groene Hart ruimte kan bieden aan functies als landelijk wonen, recreatie, natuur en water.

Dit jaar heeft de Deltacommissie, onder leiding van voormalig landbouwminister Cees Veerman, aanbevelingen gedaan om Nederland voor te bereiden op de komende klimaatverandering, met een stijgende zeespiegel, meer neerslag en dus een grotere aanvoer van rivierwater uit ons achterland. Tegelijk moeten we ons voorbereiden op binnendringend zout water en langdurige perioden van droogte. Dit gevoegd bij de doorgaande bodemdaling maakt het zoeken naar ruimte voor waterberging onontkoombaar.

En dan is er nog de ontwikkeling van de landbouwmarkt.

Verdergaande liberalisering van het EU-beleid zal consequenties hebben voor de positie van de boeren in het Groene Hart. Het kenmerk van markten is dat niet alle ontwikkelingen voorspelbaar zijn, zoals wij in deze tijden van crisis allemaal kunnen constateren, maar de aanname dat marktdruk leidt tot verdere schaalvergroting is niet al te gewaagd.

In reactie op deze ontwikkelingen, sommigen zullen wellicht van bedreigingen spreken, hoor ik signalen vanuit het platteland, dat veel agrarische ondernemers in het Groene Hart de toekomst van hun bedrijf positief zien. De investeringskracht is groot. Ook hoor ik het geluid dat boeren bereid en in staat zijn hun bedrijfsvoering te combineren met ruimte voor andere functies.

Wat mij betreft een positief signaal, want het is juist de functieverandering van het platteland die onderwerp van discussie moet zijn. In Randstad 2040 is gekozen voor binnenstedelijk bouwen en ook voor de aanleg van zogenoemde 'landschapsparken'. Over bedrijventerreinen is, op basis van het rapport-Noordanus, afgesproken dat zoveel mogelijk wordt ingezet op herstructurering van bestaande gebieden. Met deze fundamentele keuzes is de stedelijke druk op de groene ruimte grotendeels weggenomen.

Deze duidelijkheid ontbreekt nog als we praten over de vraag welke gevolgen de wateropgave en de marktveranderingen hebben voor de functie van het platteland. Dat is dus bij uitstek een onderwerp dat u vandaag kunt aansnijden. Ik zeg het niet te dwingend, maar u begrijpt de urgentie. Een uitdaging voor dit PlattelandsParlement is dan ook op die thema's een visie te vormen.

Graag geef ik u mee ook het fenomeen compartimentering van het Groene Hart in de discussie te betrekken. Daarmee bedoel ik de afspraak waar in het Groene Hart wel en waar niet mag worden gebouwd. Tot nu toe is het zo dat er bij iedere kleine kern wel wat nieuwbouw is of wordt uitgevoerd. Het zou winst zijn daarover duidelijke afspraken te maken.

Hierbij speelt uiteraard ook de schaal van de plattelandsgemeenten een rol en zeker de vraag hoe in een grootschaliger gemeente de democratie wordt vormgegeven. Bestuurders moeten daarbij niet alleen focussen op de schaal. Het gaat ook om aandacht voor de leefbaarheid in de kleine kernen. Dat is een bijzonder belangrijke opgave, waarvoor ik bij het PlattelandsParlement aandacht vraag.

Het is, zo constateer ik tot mijn genoegen, één van de thema's van deze zitting. Ik vind trouwens dat alle thema's zeer goed zijn gekozen; de spijker op z'n kop. Daarom lijkt het me nu tijd dat ook anderen kunnen gaan meepraten in deze eerste zitting van het PlattelandsParlement Zuid-Holland.

Ik spreek de verwachting uit dat dit parlement een waardevol platform voor visievorming, uitwisseling van ideeën en het zoeken naar samenwerking zal zijn en ik verklaar het PlattelandsParlement Zuid-Holland daarmee voor geopend.

Dank u wel.